

Sygn. akt I CSK 2830/22

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Kowalski

w sprawie z powództwa Z. P.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 października 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 22 listopada 2021 r., sygn. akt I ACa 348/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Towarzystwa Ubezpieczeń spółki akcyjnej w W.
na rzecz Z. P. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 22 listopada 2021 r. w sprawie z powództwa Z. P. przeciwko Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. w W. (poprzednio Towarzystwo Ubezpieczeń¹ S.A w W.) o zapłatę należy podnieść, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, o przede wszystkim publicznoprawnym celu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 października 2020 r., II CSK 670/19; z 24 lutego 2016 r., V CSK 488/15). Sąd Najwyższy jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego

rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Rolą skargi kasacyjnej nie jest korygowanie wszelkich orzeczeń sądowych zawierających uchybienia, lecz ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i prawa pozytywnego.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący przytoczył przesłankę z art. 398⁹ § 1 punkt 4 k.p.c., tj. oczywistą zasadność.

Oparcie wniosku na przesłance oczywistej zasadności wymaga wykazania przez skarżącego niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka (*prima facie*), bez konieczności pogłębionej analizy, sprzeczności wykładni lub zastosowania prawa materialnego lub procesowego z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08).

W skardze kasacyjnej skarżący powinien zawrzeć wyodrębniony wywód prawny wskazujący, w czym przejawia się oczywistość naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 września 2008 roku, I CZ 64/08; z 19 grudnia 2001 roku, IV CZ 200/01; z 9 czerwca 2008 roku, II UK 37/08).

Skarżący wskazał na oczywistą zasadność skargi wiążącą się z naruszeniem przez Sąd Apelacyjny prawa o charakterze oczywistym w kilku przypadkach. Wskazał, że Sąd ten naruszył w sposób oczywisty art. 21 ust. 6 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej w związku z art. 8 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym oraz w związku z art. 355 § 2 k.c., przyjmując, że skorzystanie przez powoda z uprawnienia do odmowy wypełnienia ankiety pozwalającej

na ustalenie jego wiedzy, doświadczenia i sytuacji w celu zaoferowania adekwatnej umowy stanowiło o naruszeniu standardu staranności przez pośrednika ubezpieczeniowego działającego w imieniu pozwanego. Skarżący wskazał także, że Sąd Apelacyjny dopuścił się naruszenia prawa o oczywistym charakterze uznając, że naruszeniem standardu staranności jest zaakceptowanie przez pośrednika ubezpieczeniowego działającego w imieniu pozwanego oświadczenia powoda o rezygnacji z przeprowadzenia ankiety w sytuacji, kiedy takie oświadczenie składa osoba nie posiadająca odpowiedniej wiedzy dotyczącej instrumentów finansowych. Podniósł, że oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy upatrywać również w przyjęciu przez Sąd Apelacyjny, że o naruszeniu zasad współżycia społecznego i „istoty stosunku ubezpieczenia” stanowi to, że powód poniósł na inwestycji stratę, a pozwany pobierał pomimo straty powoda wynagrodzenie (w formie opłaty dystrybucyjnej) za świadczenie powodowi usługi inwestycyjnej (dostępu do możliwości ulokowania środków w Ubezpieczeniowym Funduszu Kapitałowym oraz sam „nie poniesie strat” pomimo wystąpienia straty u powoda, co w stopniu oczywistym narusza art. 58 § 2 oraz art. 353¹ k.c. Powołał się także na naruszenie art. 58 § 1 w związku z art. 65 § 1 i 2 k.c. w związku z § 16 ust. 1 pkt 1 i § 33 ust. 1 i 2 ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi ze składką podstawową opłacaną jednorazowo I.- indeks [...] (dalej: „OWU”) oraz w związku z art. 353¹ k.c. oraz wadliwe zastosowanie art. 385¹ § 1 k.c. i art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 65 § 1 k.c. w związku z § 32 ust. 3 OWU i § 14 Regulaminu Ubezpieczeniowego Funduszu Kapitałowego dalej: „regulamin UFK.” w sposób prowadzący do uznania, że ww. postanowienia OWU i Regulaminu UFK są niedozwolone, jak również, że wskutek tego umowa stała się niewykonalna i tym samym nieważna.

Wbrew wywodom skargi kasacyjnej zaskarżony wyrok nie narusza w sposób kwalifikowany art. 21 ust. 6 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i restrukturyzacyjnej w związku z art. 8 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym oraz w związku z art. 355 § 2 k.c. Twierdzenia skarżącego wiążą się z ustaleniami faktycznymi sądu meriti stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, którymi Sąd Najwyższy był związany

(art. 398¹³ § 2 in fine k.p.c.). Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku zauważył, że powód podpisał oświadczenie, że udzielone mu informacje są zrozumiałe, a sam produkt odpowiada jego potrzebom i możliwościom finansowym i odmówił wypełnienia ankiety, o której mowa w art. 21 ust. 6 wskazanej wyżej ustawy, podkreślił jednak, że umowa została zawarta za pośrednictwem banku jako agenta ubezpieczeniowego i to jego pracownicy zwrócili się o powoda z propozycją zakupu produktów, których bank był dystrybutorem zanim jeszcze odebrano od powoda jakiegokolwiek oświadczenia, co uznał za obejście przepisów mających gwarantować ochronę konsumenta.

O wydanym w niniejszej sprawie rozstrzygnięciu zadecydowało przede wszystkim ustalenie przez Sąd Apelacyjny, że umowa zawarta przez strony jest nieważna. Dokonana przez sąd meriti ocena sprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego i właściwością (naturą) stosunku prawnego miała charakter kontekstowy i została dokonywana w świetle okoliczności sprawy. Strony zawarły umowę ubezpieczenia na życie i na jej podstawie ubezpieczonemu powinna być udzielona ochrona ubezpieczeniowa typowa dla tego rodzaju ubezpieczenia. Obowiązujące przepisy prawa nie przewidują w umowie ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym żadnej konkretnej proporcji między częścią ochronną i częścią inwestycyjną i przy jej wyznaczaniu strony umowy korzystają ze swobody umów. Jednakże istotne jest, aby umowa realizowała obie funkcje, a sprzeczne z właściwością (naturą) stosunku prawnego jest takie skonstruowanie umowy, która jedną z tych funkcji realizowałaby wyłącznie iluzorycznie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2020 r. I CSK 772/19).

Ocena powyższych okoliczności dokonana przez Sąd meriti nie jest oczywiście wadliwa w sytuacji gdy z poczynionych przez ten sąd ustaleń wynika, że składka podstawowa w zasadzie w całości została przeznaczona na inwestycje i przeliczona na jednostki uczestnictwa co stwarzało jedynie pozór ochrony ubezpieczeniowej, całe ryzyko ograniczało się do ryzyka inwestycyjnego, które przyjął na siebie powód a możliwość redukcji należnego świadczenia zastrzeżono bez jasnych i obiektywnych kryteriów na podstawie aktu regulującego sposób działania osoby trzeciej.

Skarżąca kwestionowała ustalenia i ocenę stanowiące podstawę faktyczną rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji. Uzasadnienie wniosku w zakresie oczywistej zasadności skargi stanowi w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną prawną Sądu drugiej instancji oraz próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W skardze kasacyjnej nie powołano natomiast argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w sądzie drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

[as]